

повинна робити нереальну пропозицію, оскільки це може призвести до вибору пропозиції опонента.

10. Комісія з розгляду суперечок. Це, як правило, передбачає призначення ради або комісії на початку будівельного проекту. До складу ради входять, як правило, незалежний член, який призначається кожною стороною, та голова (який може бути експертом, залежно від характеру суперечки), який призначається іншими членами. Правління відвідує сайт проекту кілька разів на рік та вирішує суперечки шляхом надання тимчасового рішення, що зобов'язує. Рішення колегії можуть бути оскаржені шляхом арбітражу або судового розгляду протягом визначеного строку. Використання даного засобу може допомогти запобігти суперечкам. Цю модель часто використовуються для масштабних будівельних проектів, наприклад, для будівництва Лондонського Олімпійського стадіону. [3, с.880]

Хоча не може бути жодних гарантій того, що дані засоби будуть успішним, такі моделі досить часто використовуються у Великобританії. Досвід провідної організації альтернативного вирішення спорів у Великобританії (Центр ефективного вирішення спорів (CEDR)) полягає в тому, що понад 85% усіх засобів, що проводяться під його егідою, є успішними, тому дана практика та дані засоби можуть бути корисними і в Україні.

Список використаної літератури:

1. Alternative dispute resolution for consumers. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/alternative-dispute-resolution-for-consumers/alternative-dispute-resolution-for-consumers>
2. What is Alternative dispute resolution (ADR)? URL: <https://www.which.co.uk/consumer-rights/advice/what-is-alternative-dispute-resolution-adr-alOPI0X2lbsO>
3. Cappelletti, Mauro. May 2013. "Alternative Dispute Resolution Processes within the Framework of the World-Wide Access to Justice Movement," The Modern Law Review, vol. 56. pp. 865-915.

Островська Людмила Анатоліївна

Національний університет «Одеська юридична академія»

доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОФОРМЛЕННЯ ДОМОВЛЕНОСТЕЙ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МЕДІАЦІЇ

Медіація як альтернативний спосіб вирішення спору є договірною процедурою, оскільки без попередньої згоди сторін конфлікту фактично неможливо розпочати його врегулювання. Станом на сьогодні договірні відносини у сфері медіації складаються з трьох основних видів правочинів:

- 1) медіаційне застереження – положення договору або додаткова угода до договору, що передбачає намір сторін застосувати процедуру медіації у разі виникнення спору;
- 2) договір про проведення медіації – угода про надання сторонам послуг з проведення медіації з метою врегулювання конфлікту (спору), укладена сторонами конфлікту (спору) та медіатором (медіаторами) у погодженій між ними формі з урахуванням вимог законодавства.
- 3) угода про врегулювання конфлікту (спору) за результатами медіації – угода, що фіксує результат домовленості сторін медіації у погодженій ними формі з урахуванням вимог законодавства, в якій сторони можуть вийти за межі предмета конфлікту (спору) за умови, що така угода не порушує захищених законом прав чи інтересів третіх осіб.

Таким чином оформлення домовленостей за результатами медіації здійснюється шляхом укладення відповідної угоди про врегулювання конфлікту (спору). Відповідно до статті 19 проєкту Закону України №3504 така угода є обов'язковою та укладається в письмовій формі із зазначенням встановлених цією статтею законопроекту відомостей [1].

Природа такої угоди часто розглядається як різновид цивільно-правового договору [2]. Разом з цим, В. Каменков звертає увагу на те, що надмірна формалізація і регламентація медіації та її правил, у тому числі спроба закріпити відповідність медіаційної угоди цивільній галузі права, може звести сутність

процедури та її потенціал до нуля [3, с. 62]. Цю думку розділяю також Н. Мазаракі, визначаючи, що здебільшого угоди за результатами медіації мають цивільно-правовий характер, однак їх правова природа та сфера дії виходять за межі правовідносин, оскільки застосовуються категорії моралі, добросовісності, справедливості. З огляду на широку сферу застосування медіаційні договори є універсальним інструментом, придатним для врегулювання різних спірних відносин, тому прив'язка правової природи медіаційного договору угоди до тієї чи іншої галузі права є недоречною [4, с. 174].

Окремо варто звернути увагу на те, що завдяки роботі саме з інтересами та потребами сторін в угоді про врегулювання конфлікту (спору) за результатами медіації можливим стає досягнення по-справді нестандартних рішень, які є не можливі в класичному судовому процесі. [5, с. 24].

Залежно від особливостей кожної окремої медіаційної процедури дослідники виділяють такі види угод, що укладаються в результаті медіації:

- 1) повні та часткові угоди. Часткові угоди укладаються, коли сторони не можуть дійти згоди щодо врегулювання абсолютно всіх аспектів їх спору;
- 2) попередні та умовні угоди. Призначення попередньої угоди полягає в ознайомленні з нею всіх заінтересованих осіб, обговорення, зокрема, з адвокатами до підписання основної угоди; попередня угода може підписуватися, коли у процедурі медіації бере участь особа, не уповноважена приймати рішення щодо спору. Під умовною угодою розуміють проект основної угоди;
- 3) проміжні угоди. Такі угоди укладаються для прийняття негайних рішень щодо окремих аспектів спору, наприклад, призупинення звернення стягнення на заставлене майно, зобов'язання не звертатися до офіційних органів для вирішення спору [6, с.167].

Для розуміння сутності медіаційної процедури та договірних конструкцій, що застосовуються у медіаційній процедурі, слід розрізняти угоду про результати медіації та форму реалізації такої угоди. Виходячи з того, що метою медіаційної

процедури є вирішення спору, а саме узгодження сторонами спору взаємних прав та обов'язків, виходячи виключно з власних інтересів, сторони укладають не тільки правочин, але й обумовлюють порядок виконання взятих на себе зобов'язань. При цьому останнє є важливим для ефективності медіаційної процедури, адже здійсненність умов угоди про результати медіації перебуває у безпосередньому зв'язку із їх грамотним юридичним оформленням [7, с. 188]. Так, наприклад, на стадії розгляду справи у суді сторони можуть за участю медіатора вирішити спір та укласти відповідну угоду про досягнутий результат - примирення, а в якості реалізації такої угоди – обрати механізм відмови позивача від позову, визнання позову відповідачем або укладення мирової угоди.

Слід також звернути увагу на розмежуванні таких понять як угода за результатами медіації та мирова угода. Перша є особливим юридичним фактом, який може бути підставою для затвердження мирової угоди [8, с.143]. При цьому, як вважає О. Соломеїна, «коли медіаційна угода виходить за межі заявлених в суді вимог, укладення мирової угоди та посвідчення судом неможливі» [9, с. 112]. Більше того, предмет медіаційної угоди може стосуватися не тільки юридичних прав та обов'язків, але й передбачати врахування різноманітних інтересів сторін, певні дії (наприклад, вибачення чи каяття), що однозначно виходить за межі цивільно-процесуальної мирової угоди. Також суд може відмовити в затвердженні, якщо встановить, що мирова угода містить такі положення, які порушують права сторін (чи однієї сторони). Для медіаційної угоди це правило не поширюється [10].

Під час медіації окрема увага приділяється безпосередньо тексту угоди про врегулювання конфлікту (спору). Так, участь медіатора у формуванні тексту угоди може бути визначальною, адже саме медіатор зазвичай веде нотатки щодо перебігу переговорів та досягнутих домовленостей, уточнює у сторін їх розуміння суті та характеру досягнутих домовленостей та ін. Більше того, у випадку участі сторін медіації без залучення адвоката чи юриста, медіатор виступає «професійним» учасником медіації та володіє знаннями, що саме має

бути записано до змісту угоди про результати медіації [6, с. 168].

Вважається, що загальноприйнятим підходом при підготовці проекту угоди про результати медіації є функції медіатора щодо перевірки на реальність та звернення уваги сторін на:

- 1) однозначне розуміння сторонами спору суті взятих на себе зобов'язань, строків їх виконання;
- 2) необхідність передбачення додаткових умов виконання сторонами взятих на себе зобов'язань;
- 3) доцільність перевірки дат, строків, сум, методів підрахунку та інших змістовних складових угоди;
- 4) доцільність внесення до угоди наслідків невиконання домовленостей та додаткових умов;
- 5) доцільність перевірки відповідності змісту договору про проведення медіації та угоди про результати медіації;
- 6) чи є передбачуваний документ фінальним у вирішенні певного спору;
- 7) необхідність дотримання форми договору;
- 8) доцільність зазначення обсягу та порядку дотримання конфіденційності угоди;
- 9) необхідність зазначення права, що застосовується до регулювання правовідносин угоди [11, с. 356].

Отже, угода про врегулювання конфлікту (спору) є результатом успішної медіації та правовим документом, в якому сторони можуть визначити характер своїх подальших відносин щодо предмета спору або домовитися про припинення таких взаємовідносин. Значення медіаційної угоди полягає в тому, що вона є підставою виникнення, зміни та припинення прав і обов'язків сторін спору [12, с. 16], а також являє собою акт саморегуляції і письмовий документ, в якому виражена воля сторін щодо виходу з конфлікту й умов задоволення вимог обох сторін [2, с. 58].

Список використаної літератури:

1. Проект Закону про медіацію: від 19.05.2020 № 3504/ініціатор Д.А. Шмигаль//БД «Законодавство України»/ВР України. URL:

- http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877 (дата звернення: 11.09.2020);
2. Бузова Л. І. Правова природа медіаційної угоди. Часопис цивілістики. 2015. Вип. 18. С. 56–59;
 3. Каменков В. С. Медиативное соглашение: правовая природа и значение. Журнал российского права. 2015. № 8 (224). С. 59–66;
 4. Мазаракі Н. Загальна характеристика договорів, що укладаються у сфері медіації. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 2. С. 171–174;
 5. Буров М. В. Переваги медіації. У чому основні переваги медіації? В яких випадках до неї треба вдаватися, рекомендувати клієнту, бізнесу? Як цю інформацію донести до потенційного клієнта, переконати його у вигоді, безпечності та конфіденційності такої процедури? / Микита Валерійович Буров. // ISSN 1726-3077 "Український юрист". – 2019. – №9. – С. 24;
 6. Mediation in a nutshell. Kimberlee Kovach. West Academic Publishing; 3 edition, 2014, 438 p;
 7. Дрішлюк О., Н. Мазаракі. Угода про результати медіації: теорія та практика // Збірка статей «5 років діалогу і 25 років медіації в Україні: від протистояння до порозуміння». – 2019. – С. 186–191;
 8. Грень Н. М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук : 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2017. 250 с;
 9. Соломеина Е. А. Комментарий к ст. 12 / Е. А. Соломеина // Комментарий к Федеральному закону «Об альтернативной процедуре урегулирования споров с участием посредника (процедуре медиации)» / отв. ред. С. К. Загайнова, В. В. Ярков. – М.: Инфотропик Медиа, 2011. – 272 с;
 10. Мазаракі Н. А. Правова природа і зміст договору про проведення медіації / Н. А. Мазаракі. // Розбудова держави і права: питання теорії та конституційної практики. – 2018. – №1. – С. 25–28;
 11. Brown H., A. Marriott. ADR principles and practice. Third edition London: Thomson Reuters, 2011. 868 p.
 12. Шинкар Т. І. Судова та позасудова процедури медіації // Медіаційна угода як результат успішно проведеної процедури медіації. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20 трав. 2016 р.) : у 2 т. / відп. ред. М. В. Афанасьєва. Одеса : Юрид. літ., 2016. Т. 2. С. 16–18.

Прохоров Павло Анатолійович

аспірант кафедри цивільного процесу

Національний університет «Одеська юридична академія»,

суддя Київського районного суду міста Одеси